

TÜRKİYE'DE BÜYÜKŞEHİR GÜVENLİK YÖNETİMİ KRİTİĞİ

Emine ÇELİKSOY

Çankırı Karatekin Üniversitesi,
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü
eceliksoy@karatekin.edu.tr

Özet

Güvenlik ödevi devlet kadar eskidir. Türkiye’de iç güvenlik hizmeti anayasal bir görev olarak devlete verilmiştir. İdari kolluk faaliyetleri Bakanlar Kurulu, İçişleri Bakanı ve Valiler eli ile yürütülür. Genel idare kolluk için İçişleri Bakanı, valiler, kaymakamlar sırasıyla ülke, il ve ilçe kolluk üstleridir. Güvenlik hizmetlerini genel kolluk kuvvetleri olarak polis ve jandarma teşkilatları yürütmektedir. Büyükşehir belediyesinin yetkili olduğu veya işlettiği alanlarda kanunla sayılan ve güvenlik kapsamına giren birçok iş ve işlemler belediyelere aittir. Bununla birlikte büyükşehirlerin güvenlik yönetimi için ayrı bir teşkilatlanma bulunmamaktadır. Türkiye’de yaşanan iç göçler ve nüfusun bazı alanlarda yoğunlaşması, uluslararası arenada ve bulunduğumuz coğrafyada meydana gelen iç savaşlar ile istikrarsızlık halleri, uluslararası terörizmin hız ve ivme kazanması sonucu bu ülkelerden Türkiye’ye doğru yapılan göçler de yeni güvenlik açıklarını yaratmıştır. Vandalizm suçu ve intihar saldırıları son yıllarda ivme kazanan suçlardır. 2016 yılında en az 318 kişinin, 2015 yılında ise en az 149 kişinin öldüğü bilinmektedir. İlgili mevcut hukuki yapı incelenmiş özellikle büyükşehirler için günümüz şartlarında eksiklikler taşıdığı tespit edilmiştir. Büyükşehirlerde kent güvenliğinin yeniden gözden geçirilmesi ve düzenlenmesi, önemli boyutlara ulaşan güvenlik kaygılarının ortadan kaldırılması gerekmektedir. Büyükşehirlerde ilgili birçok birimin katılımını ve işbirliğini esas alan bir hukuki düzenleme ile teşkilatlanmaya ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar kelimeler: Güvenlik yönetimi, Türkiye’nin güvenlik yönetimi mevzuatı, Türkiye’de büyükşehir güvenlik yönetimi

METROPOLITAN SECURITY MANAGEMENT IN TURKEY

Abstract

The security notion is as old as the existence of states. In Turkey, the internal security issue is counted as a responsibility of state as a constitutional right. Law enforcement practices is implemented by the council of ministers, minister of interior and governors. Respectively, minister of interior, governors and qaimaqams are the law enforcement superiors of the country, city and the county. On the other hand, security services are implemented by police and gendarme as the general law enforcement. In addition, many duties which enters the responsibility area of greater city municipality belongs to municipalities. Besides this, there is no additional security unit for the greater cities. Due to many reasons, such as internal migration, the unstable population density, political developments and instabilities that emerge in the neighboring countries and finally international terrorism did create some new security holes. Crime of vandalism and suicide attacks are the newly emerging crimes. It is known that in 2016, at least 318 people and in 2015 at least 149 people died. In this context, the related judicial system is investigated and it is found out that the current system, in particularly greater city municipalities has some deficiencies. It is needed that the urban security within the greater city of municipalities should be re-considered and some new implementations which will decrease the security concerns should be carried out. Finally, it is also needed to carry out some judicial arrangement which involves the many unites of the greater city municipalities.

Key words: Security management, Turkey’s security management legislation, Metropolitan security management in Turkey

Giriş

Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi teorisine göre; fizyolojik ihtiyaçlarını karşılayan insan bundan sonra güvenliğini düşünmeye başlar. Bu güvenlik ihtiyacı, geleceğini garanti altına almanın yanı sıra fiziki tehlikelerden korunma, sağlıklı yaşama, sosyo- ekonomik tehlikelerden uzak durmayı kapsamaktadır.¹

Toplum halinde yaşamak, insanların kendi aralarındaki ilişkileri belli kurallara göre düzenlemeleri ile mümkün olur. Kuralsız bir toplum düşünmek asla mümkün değildir. Herkes kendince kural koymaya çalışırsa toplumun düzeni bozulur ve sadece güçlü olanlar topluma hakim olur. Çünkü gerçek anlamda devletin hukuka bağlılığı hukukun uygulama aşamasında ortaya çıkar. Bu noktada güvenlik ve esenliği sağlamakla görevli kolluk görevlileri gündeme gelir.²

Dünyadaki gelişmiş ülkeler incelendiğinde, gelişmişliğin en önemli sonucu olarak kentlerde suç oranının büyük ölçüde arttığı ve kentlerde gelişen ve yaygınlaşan suçun boyutlarının ve türünün toplumların sosyoekonomik yapılarına göre farklılık gösterdiği görülmektedir.

Ülkemizde güvenlik hizmetlerini yürüten genel kolluk kuvvetleri olarak polis ve jandarma teşkilatları kurulmuştur. Polis kent merkezlerinde emniyet ve asayiş sağlarken, jandarma ise kent dışı alanlarda ve polis teşkilatı bulunmayan kent merkezlerinde emniyet ve asayiş sağlamakla yükümlüdür.

Kent demografik bir nicelikten farklıdır. Bir kent, yalnızca kapsadığı nüfusun veya yayıldığı alanın önemi ile tanımlanamaz. Bir kenti oluşturan ve ona özgüllüğünü veren, onun barındırdığı insanların sayısı değil, toplumsal bir varlık olarak örgütlenme biçimidir.

Büyük kentler 19.yy'da da süren endüstriyel devrimin ve kırsal yörelerden kentlere doğru yoğun göçün sonucu olarak doğmuşlardır.³ Gerek 19.yy sonlarında, gerekse içinde bulunulan yüzyıldaki gelişim aynı değildir. Sanayi açısından güçlü ülkelerde büyük kentlerin hemen yakınında oluşan "banliyö" ve "uydu-kent" gibi adlar verilen yerleşim alanları ortaya çıkmıştır.

Büyükşehirin kesin ve dünyaca kabul edilmiş tek bir tanımı yoktur. Ülkelere, konulara ve gelişmişlik derecelerine göre değişen tanımları vardır. Genelde, büyükşehir yüksek yoğunluklu büyük bir merkez ile onu çevreleyen ve onunla sıkı günlük ekonomik, sosyal, kültürel açılardan ilişkisi olan kent ve köylerden oluşan ileri aşamada bir toplumun üzerinde oturduğu ve üretim yaptığı toprakların tümü olarak tanımlanabilir.⁴

Suç, her toplumda toplumların kendilerine özgü değer yargıları ile tanımlanabilmektedir. Suçun, kentlerdeki gelişimini engellemek adına yeterli önlemlerin alınmaması, suç olaylarının günlük olağan olaylar içerisinde yer almasına ve kentte yer alan konut alanları, işyerleri, hastahaneler, ibadet yerleri, hava alanları, terminaller, tren garları, alışveriş merkezleri, okullar, parklar, cadde ve sokaklar, toplu taşıma araçları suçun gerçekleşmesinin kaçınılmaz olduğu yerlere dönüşmesine neden olmaktadır.⁵

Bu da günümüz koşullarında, özellikle büyük şehirlerde hiç kimsenin ve hiçbir yerin güvenli olamayacağı sonucunu ortaya çıkarmakta, kentte yaygınlaşan pek çok suç zamanla tür ve boyut değiştirmekte ve mevcut kent suçlarına zaman içerisinde yenileri katılmaktadır. Günümüzde kapkaç, gasp ve yankesicilik her gün yaşanabilen, günlük ve olağan suçlar olarak kabul edilmeye başlanan suçlar haline gelmiştir.

Bu suçlarla birlikte kentsel suç kapsamında yer alan suç türleri sahsa ya da mala karşı işlenen suç gruplarından birine dâhil olmadan, fakat her iki grup içerisinde de yer alan suçlardan oluşan ayrı bir grup olarak değerlendirilebilir. İlgili literatürde kentsel suçlar arasında; evden hırsızlık, işyerinden

¹ Kitle Psikolojisi ve Jandarma, Jandarma Okullar Komutanlığı Yayınları, Ankara,2001, s. 15.

² S.Bakırcı: Kolluk Mevzuatı, Ankara, 2000, s. 7.

³ A. E. Eke: Anakent Yönetimi ve Yönetimlerarası İlişkiler, Ankara, 1982, s.7.

⁴ E. G.İsbir: Kentleşme Metropoliten Alan ve Yönetimi, Ankara, 1982, s.70-71.

⁵ G.R. Wekerle, C.Whitzman: "Safe Cities: Guidelines for Planning, Design and Management", A Division of International Thomson Publishing, 1995, s.5-25.

hırsızlık, otodan hırsızlık, ev kundaklama, işyeri kundaklama, oto kundaklama, yankesicilik, kapkaç, gasp, ırza geçme ve müessir fiil (darp, kasten yaralama), kadın cinayetleri yer almaktadır. Bunlarla birlikte kamu malına zarar verme anlamına gelen vandalizm suçu da günümüzde sıkça karşılaşılan kentsel suçlardan biridir.⁶ Tüm bunlarla birlikte ülkemizde son yıllarda yeni ve çok ciddi bir tehlike olarak karşımıza çıkan yeni bir suç türü olan intihar saldırıları da önemli bir yer işgal etmektedir.

Hukuksal Çerçeve

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda⁷ Türkiye Cumhuriyeti'nin nitelikleri sayılırken toplumun huzurundan bahsedilmiş, Anayasa'nın 5. maddesinde ise "Kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak" devletin temel amaç ve görevleri arasında sayılmıştır.⁸ İç güvenlik hizmeti anayasal bir görev olarak devlete verilmiştir. Devlet kendisine verilen bu görevi yerine getirebilmek için uygun bir teşkilatlanmaya gitmiş ve yurt içinde dirlik ve düzenliğin korunması amacıyla iç güvenlik teşkilatını kurmuştur.⁹ Ülkemizde kurulan bu iç güvenlik teşkilatına "kolluk" adı da verilmektedir.

İdari kolluk faaliyetleri üç tür kamu görevlisi eli ile yürütülür. Bunlardan kolluk makamları olarak kabul edilenler kollukla ilgili konularda düzenleyici işlemler yapmaya yetkili kılınanlardır. Bunlar Bakanlar Kurulu, İçişleri Bakanı ve Valilerdir. Bunlar; genel idare kolluk için İçişleri Bakanı, valiler, kaymakamlar sırasıyla ülke, il ve ilçe kolluk üstleridir. Kolluk personeli ise sadece işlemleri uygulama, görevleri yerine getirme ve kamu düzenini gerçekleştirme ödevleri ile yükümlüdürler.¹⁰

Kolluk kavramı, eskiden beri toplumda düzeni sağlamak ve korumak için devletin sahip olduğu bir gücü simgeler. Bu güç, idare hukukundaki "kamu gücü"nin bir yansımasıdır. Sözcük olarak kolluk, hem bir idari etkinliği hem de bu etkinliği yürüten görevlileri ifade eder.¹¹

Önleyici kolluk hizmetleri ya da diğer adı ile idari kolluk faaliyetleri kamu düzeninin sağlanması, korunması ve bozulduğunda yeniden tesis edilmesi ile toplum içerisindeki davranışların düzenlenmesi, izlenmesi ve aykırı eylem ve durumların gerektiğinde kuvvet kullanarak önlenmesidir. Yönetimsel kolluk toplumun güvenliğini, esenliğini ve sağlığını koruma amacı güder. Kamu düzenini sağlarken, kamu yararı ile bireysel hak ve özgürlükler arasında da bir denge sağlar.¹²

Türk Polis Teşkilatı merkezî yönetimin bir parçasıdır. İçişleri Bakanlığı bünyesinde bir genel müdürlük ve ona direk ya da genel müdür yardımcıları kanalıyla bağlı daire başkanlıkları olarak örgütlenmiştir. Kurum merkez ile taşra teşkilatlarından oluşmaktadır. Taşrada ise yasal dayanağı olan yetki genişliği ilkesine göre valiliklere bağlı il müdürlüğü şeklinde örgütlenmiştir. Taşra Teşkilatı 81 ilde İl Emniyet Müdürlükleri olarak faaliyet yürütmektedir. İllerin başında il emniyet müdürü bulunmakta ve ildeki bütün birimler il emniyet müdürüne bağlı olmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti sınırları içerisinde belediye sınırları dahilinde, il, ilçe ve beldelerde güvenlik Emniyet Genel Müdürlüğü; daha küçük birimlerin ve kırsal alanların güvenliği [Jandarma Genel Komutanlığı](#), sahil ve denizlerde ise [Sahil Güvenlik Komutanlığı](#) tarafından sağlanmaktadır.

Belediye zabıtası ve orman muhafaza memurları da kendi görev alanlarında güvenlik hizmeti sayılabilecek işleri sunmaktadır. Bunların yanı sıra 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun'a göre özel güvenlik görevlileri kamu güvenliğini tamamlayıcı mahiyetteki özel güvenlik hizmetlerini yerine getirmektedir.

5188 sayılı kanuna göre; mülki idare amirleri havalimanı, liman, gümrük, gar ve istasyon gibi yerler ile spor müsabakalarının, sahne gösterilerinin ve benzeri etkinliklerin yapıldığı yerlerdeki özel güvenlik tedbirlerini denetlemeye ve kamu güvenliğinin gerektirdiği hallerde ek önlemler aldirmaya yetkilidir.

⁶ B.Frevel : "Urban Safety", German Policy Studies, 2006, s.1-18.

⁷ 18.10.1982 tarihli 2709 sayılı T.C.Anayasası, Md.2.

⁸ 18.10.1982 tarihli 2709 sayılı T.C.Anayasası.

⁹ N.Akman: Yönetimde İç Güvenlik ve Jandarma, Ankara, 1991,s.31.

¹⁰ C.Koç: Kolluğun Adli Görevleri, Ankara,2002, s. 63-64.

¹¹ T.Akgünler: Polis Dergisi, "Kolluk Kavramına Genel Bir Bakış", Ankara,s. 36.

¹² Ş.Gözübüyük : Türkiye'nin Yönetim Yapısı, Ankara, 2001,s. 47.

Kamu güvenliğinin sağlanması yönünden 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu ile vali ve kaymakamlara verilen yetkiler saklıdır. Bu yetkilerin kullanılması durumunda özel güvenlik birimi ve özel güvenlik personeli mülki idare amirinin ve genel kolluk amirinin emirlerini yerine getirmek zorundadır¹³.

5188 sayılı kanuna göre, özel güvenlik görevlilerinin yetkileri şunlardır¹⁴:

Koruma ve güvenliğini sağladıkları alanlara girmek isteyenleri duyarlı kapıdan geçirme, bu kişilerin üstlerini dedektörle arama, eşyaları X-ray cihazından veya benzeri güvenlik sistemlerinden geçirme.

Toplantı, konser, spor müsabakası, sahne gösterileri ve benzeri etkinlikler ile cenaze ve düğün törenlerinde kimlik sorma, duyarlı kapıdan geçirme, bu kişilerin üstlerini dedektörle arama, eşyaları X-ray cihazından veya benzeri güvenlik sistemlerinden geçirme.

Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 90 ıncı maddesine göre yakalama.

Görev alanında, haklarında yakalama emri veya mahkûmiyet kararı bulunan kişileri yakalama ve arama.

Yangın, deprem gibi tabii afet durumlarında ve imdat istenmesi halinde görev alanındaki işyeri ve konutlara girme.

Hava meydanı, liman, gar, istasyon ve terminal gibi toplu ulaşım tesislerinde kimlik sorma, duyarlı kapıdan geçirme, bu kişilerin üstlerini dedektörle arama, eşyaları X-ray cihazından veya benzeri güvenlik sistemlerinden geçirme.

Genel kolluk kuvvetlerine derhal bildirmek şartıyla, aramalar sırasında suç teşkil eden veya delil olabilecek ya da suç teşkil etmemekle birlikte tehlike doğurabilecek eşyayı emanete alma.

Terk edilmiş ve bulunmuş eşyayı emanete alma.

Kişinin vücudu veya sağlığı bakımından mevcut bir tehlikeden korunması amacıyla yakalama.

Olay yerini ve delilleri koruma, bu amaçla Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 168 inci maddesine göre yakalama.

Türk Medeni Kanunu'nun 981 inci maddesine, Borçlar Kanunu'nun 52 nci maddesine, Türk Ceza Kanununun 24 ve 25 inci maddelerine göre zor kullanma.

İçişleri Bakanlığı ve valilikler özel güvenlik hizmetleri kapsamında, özel güvenlik birimlerini, özel güvenlik şirketlerini ve özel güvenlik eğitimi veren kurumları denetlemeye yetkilidir.¹⁵

Genel kolluk ya da kolluk kuvvetleri; yasal olarak kuvvet kullanmaya, kuvvet kullanımı için emir vermeye hak sahibi olan devlet kurum ve organlarının tümünü içine alan bir yapı olarak tanımlanabilir.

Kolluk faaliyetlerinin niteliği gereği bu tür faaliyetlerde özel hukuk kişilerinin bir kamusal görevi tek, ana görevli olarak yürütmesi pek kabul edilebilir gözükmemektedir. 5188 sayılı kanun ile özel güvenlik kurumlarının genel kolluğa yardımcı bir rol üstlenebilmesi yasal teminata kavuşmuştur.¹⁶ Dolayısıyla kentlerde özel güvenlik birimlerinin mülki amir marifetiyle sınırlı alanlarda genel kolluğun yanında yardımcı bir rol üstlenmesi yolu açılmış ve hukukî bir zemine oturtulmuştur.

Ülke genelinde ve büyükşehirlerimizde mülki idare amirleri görev bölgelerinde kamu düzeninin sağlanması amacıyla gerektiğinde askerî birliklerden yardım isteme yetkisine sahip oldukları gibi, özel güvenlik birimlerine emir verebilme yetkisine de sahiptirler.¹⁷

¹³ 10/06/2004 tarihli 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun, md.6

¹⁴ 10/06/2004 tarihli 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun, md.7

¹⁵ 10/06/2004 tarihli 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun, Md.22

¹⁶ N. İ. Çolak: "Genel Kolluk ve Özel Güvenlik İlişkileri", II. Ulusal Güvenlik Sempozyumu "Türkiye'de Özel Güvenliğin Dünü, Bugünü ve Yarını". Kocaeli, 2005,s.56

¹⁷ 10.06.1949 tarihli 5442 sayılı İl Özel İdaresi ve 10.06.2004 tarihli 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'na göre, büyükşehir belediyesinin yetkili olduğu veya işlettiği alanlarda zabıta hizmetlerini yerine getirmek,¹⁸ büyükşehir belediyesinin görev ve sorumlulukları arasında sayılmıştır. Aynı kanun gereğince, büyükşehir ulaşım ana planını yapmak veya yaptırmak ve uygulamak; ulaşım ve toplu taşıma hizmetlerini planlamak ve koordinasyonunu sağlamak; kara, deniz, su ve demiryolu üzerinde işletilen her türlü servis veya toplu taşıma araçları ile taksi sayılarını, bilet, ücret ve tarifelerini, zaman ve güzergahlarını belirlemek; durak yerleri ile karayolu, yol, cadde, sokak, meydan ve benzeri yerler üzerinde araç park yerlerini tespit etmek ve işletmek, işletmek veya kiraya vermek; kanunların belediyelere verdiği trafik düzenlemesinin gerektirdiği bütün işleri yürütmek¹⁹ gibi güvenlik kapsamına giren iş ve işlemler belediyelere aittir.

6360 sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'a göre; Büyükşehir içindeki kara, deniz, su, göl ve demiryolu üzerindeki her türlü taşımacılık hizmetlerinin koordinasyon içinde yürütülmesi amacıyla büyükşehir belediye başkanı ya da görevlendirdiği kişinin başkanlığında, yönetmelikle belirlenecek kamu kurum ve kuruluşları ile, Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonunun görevlendireceği ilgili odanın temsilcisinin katılacağı Ulaşım Koordinasyon Merkezi kurulur. İlçe belediye başkanları kendi belediyesini ilgilendiren konuların görüşülmesinde koordinasyon merkezlerine üye olarak katılırlar. Ulaşım Koordinasyon Merkezi toplantılarına ayrıca gündemdeki konularla ilgili üye olarak belirlenmeyen ulaşım sektörü ile ilgili kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından ihtisas meslek odalarının temsilcileri de davet edilerek görüşleri alınır.²⁰

5393 sayılı Belediye Kanunu'na göre mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla imar, ulaşım, çevre ve çevre sağlığı, temizlik, zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans, şehir içi trafik, konut, gençlik ve spor, sosyal hizmet ve yardım gibi görevler belediyeye verilmiştir.²¹ Ayrıca yolların, alt yapı, asfalt yapım ve onarımı, trafik sinyalizasyon ve aydınlatması aynı kanunla düzenlenmiştir. Yine belediye kanununa göre zabitanın görev ve yetkileri, beldede esenlik, huzur, sağlık ve düzenin sağlanması ile görevli olup, bu amaçla belediye meclisi tarafından alınan ve belediye zabıtası tarafından yerine getirilmesi gereken emir ve yasaklarla bunlara uymayanlar hakkında mevzuatta öngörülen ceza ve diğer yaptırımları uygular.²² Görevini yaparken zabıtaya karşı gelenler, genel kolluk kuvvetlerine karşı gelenler gibi cezalandırılır. İtfaiye teşkilatının çalışma usul ve esasları, acil durum planlanması; yangın, sanayi kazaları, deprem ve diğer doğal afetlerden korunmak veya bunların zararlarını azaltmak amacıyla beldenin özellikleri dahilinde gerekli afet ve acil durum planlarını yaparak ekip ve donanımlarını hazırlamak belediye kanunu ile düzenlenmiştir.²³

Türkiye'de sadece büyükşehirlere yönelik bir güvenlik teşkilatı bulunmamakta ve nüfusu 14 milyonun üzerinde olan İstanbul ili ile 80 bin civarında olan Bayburt ili, nüfusu neredeyse 1 milyon olan Çankaya ilçesi ile nüfusu 1500 civarında olan Konya'nın Yalhöyük ilçesi aynı teşkilat mantığı ve kanunlar ile güvenlik hizmetlerinden faydalanmaktadır.

Yerel yönetimler açısından güvenlik yönetimi kapsamında aynı kanunlara tabi olursa da kolluk kullanımı noktasında belli farklar da mevcuttur. Ankara, İstanbul ve İzmir illerinin özel statülü il olarak tanımlanması ilçe emniyet amiri ve büyük ilçelerin ilçe emniyet müdürlüğü olarak hukukî statü kazanmaları söz konusudur. Büyük şehirlerimizde Şube Müdürlüklerinin görev ve kapsamına göre küçük illerimize göre detaylandırılması çalışmaları yapılmıştır. Büyükşehirlerde birden fazla merkez ilçe bulunduğundan şehir merkezlerindeki polis merkezleri ilçe emniyet müdürlüklerinin bünyesinde toplanmaktadır. İstanbul'da, müdür yardımcıları bölgelere ayrılan çeşitli ilçe emniyet müdürlüklerinden sorumlu olmaktadır.

Büyükşehirlerimizde polis merkezleri öncelikle kendi mntıklarındaki düzen ve güvenliği tesis etmekle sorumludur. Bu amaçla kendi mntıklarında devriye çıkarır ve belli noktalarda, yerlerde

¹⁸ 10.07.2004 tarihli 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, Md.7.

¹⁹ 10.07.2004 tarihli 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu.

²⁰ 12.11.2012 tarihli 6360 sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, Md. 8.

²¹ 03.07.2005 tarihli 5393 sayılı Belediye Kanunu, Md. 14.

²² 03.07.2005 tarihli 5393 sayılı Belediye Kanunu, Md. 51.

²³ 03.07.2005 tarihli 5393 sayılı Belediye Kanunu, Md. 51.

bulundurabilir. Bunun dışında, ilçe emniyet müdürlüklerinin ve il emniyet müdürlüğüne bağlı şubelerin de bu alanlarda çeşitli görevleri vardır. Polis merkezî-şube-ilçe emniyet ilişkilerinde asayiş hizmetleri açısından uygulamada bir açıklık yoktur.²⁴

668 sayılı Olağanüstü Hal Kanun Hükmünde Kararnamesi ile Jandarma Genel Komutanlığı yapısı daha sivil hale getirilmiştir. Bu amaçla Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu'ndaki Jandarmanın, Türk Silahlı Kuvvetlerinin bir parçası olarak Silahlı Kuvvetlerle ilgili görevleri, eğitim ve öğrenim bakımından Genelkurmay Başkanlığı'na bağlı olduğuna yönelik hüküm kaldırılmış; Komutanlık tamamen İçişleri Bakanlığı'na bağlanmıştır. İçişlerinin güvenlik ve kolluk kuvvetlerinin tek yetkili duruma getirilmesi koordinasyon açısından büyük bir öneme sahiptir.²⁵

Genel Değerlendirme ve Sonuç

Etkili bir güvenlik hizmetinin amacı, sadece emniyet ve asayişini sağlamak değildir. Devletin varlığını sürdürebilmesinin temel şartı devlet otoritesinin tesisidir. Devletin, toplumun ve fertlerin güvenliğini sağlayabilmesi esas amaçlarındandır. Bu amaç gerçekleştirildiği takdirde her türlü ekonomik ve sosyal faaliyetler devam edecek, toplum dengeli ve huzurlu bir gelişme süreci içerisinde bulunacaktır. Bu süreç içinde toplumun çeşitli kesimlerindeki faaliyetler devam edecek, fertler sahip oldukları anayasal hak ve hürriyetleri serbestçe kullanabilecek, demokratik düzen içerisinde her türlü faaliyetlerini rahatlıkla sürdürebileceklerdir.

Ülkemizde yaşanan hızlı kentleşmenin sonucu olarak da yeni bir güvenlik sistemine ihtiyaç duyulmaktadır. Uluslararası alanda ve bulunduğumuz coğrafyada meydana gelen iç savaş ve istikrarsızlık halleri, uluslararası terörizmin hız ve ivme kazanması da bu süreçte yeni güvenlik açıklarını yaratmıştır. Ülkenin içinde bulunduğu dönemde uyguladığı göçmen politikaları da yeni bir sorun alanı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kentsel bazda yaşam alanı güvenliği, bireyler açısından tehdit altına girmiş ve bireylerin kendilerini güvende hissedememe sonucu ortaya çıkmıştır. Kentleşmenin doğrudan suç ve suçluluğun temel kaynağı olarak algılanması yanlış bir sonuçtur. Ayrıca olayların doğrudan polisiye aktörlerle çözülmesi düşüncesinin doğurduğu toplumsal ve ekonomik maliyetler hesaplandığında etkin ve verimli bir yol olduğu söylenemez.

Kentleşme, bir takım toplumsal bağları zayıflatarak, şiddet, terör ve asayiş olaylarının doğurduğu yanlış ve yaygın bir inanış olarak karşımıza çıkmaktadır. Esas olarak, suçluluğun ardında yatan ekonomik, sosyal, psikolojik ve kültürel nedenler hakkında detaylı bir çalışma yapıldıktan sonra bununla mücadelede etkin bir yol seçilebilir.

Sorun, doğru olarak tanımlandıktan sonra tündengelim yoluyla, sorundan yola çıkarak nasıl bir model ve çözüm gerektiği doğrultusunda tabana doğru yayılan bir model ortaya konmalıdır.

Büyükşehirler için yerel yönetim kanunları anlamında da ayrı bir güvenlik modeli bulunmamaktadır. Büyükşehir yönetimleri hizmetleriyle orantılı bir güvenlik kuruluşu kurmalıdırlar. Merkezî yönetim, nüfus miktarını, sorumluluk alanını ve iş hacmini esas alarak yerel yönetimleri gruplandırılmalı ve her grubun sahip olacağı kolluk kuruluşunun tavan ve taban kadrolarını saptamalıdır. Büyükşehir yönetimleri bu saptamaya uymak zorunda olmalıdırlar.

Kaynakça

Akgünler, T.: Polis Dergisi, "Kolluk Kavramına Genel Bir Bakış", Ankara 2002.

Akman, N.: Yönetimde İç Güvenlik ve Jandarma, Ankara 1991.

Bahadır, G.: Büyük Şehir Düzeyinde Kolluk Kuvvetlerinin Örgütlenme ve Yürütülmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1985.

Bakırcı, S.: Kolluk Mevzuatı, Ankara 2000.

²⁴ G. Bahadır: Büyük Şehir Düzeyinde Kolluk Kuvvetlerinin Örgütlenme ve Yürütülmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1985, s.37.

²⁵ 25/7/2016 tarihli 668 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler ile Bazı Kurum ve Kuruluşlara Dair Düzenleme Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname.

Çolak, N. İ.: “Genel Kolluk ve Özel Güvenlik İlişkileri”, II. Ulusal Özel Güvenlik Sempozyumu “, Kocaeli 2005.

Eke, A.E. : Anakent Yönetimi ve Yönetimlerarası İlişkiler, Ankara 1982.

Frevel, B.: “Urban Safety”, German Policy Studies,2006.

Gözübüyük, Ş.: Türkiye'nin Yönetim Yapısı, Ankara 2001.

İsbir, E. G.: Kentleşme Metropolitan Alan ve Yönetimi, Ankara 1982.

Kitle Psikolojisi ve Jandarma, Jandarma Okullar Komutanlığı Yayınları, Ankara 2001.

Koç, C.: Kolluğun Adli Görevleri, Ankara 2002.

Wekerle, g.r., Whitzman, C. :“Safe Cities: Guidelines for Planning, Design and Management”, A Division of International Thomson Publishing, 1995.

18.10.1982 tarihli 2709 sayılı T.C.Anayasası.

10.06.1949 tarihli 5442 sayılı İl Özel İdaresi

10.06.2004 tarihli 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun.

10.07.2004 tarihli 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu.

03.07.2005 tarihli 5393 sayılı Belediye Kanunu.

12.11.2012 tarihli 6360 sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun.

25.7.2016 tarihli 668 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Alınması Gereken Tedbirler ile Bazı Kurum ve Kuruluşlara Dair Düzenleme Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname.